19/03/2024

Η Προηγιασμένη Θεία Λειτουργία

/ Ορθόδοξες Προβολές

Ἡ Ἐκκλησία μας καθόρισε ὅλες τίς Τετάρτες καὶ Παρασκευὲς τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς νά τελεῖται ἡ Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων Δώρων.

Κατὰ τή Λειτουργία αὐτή δέν τελεῖται Θυσία, δὲ γίνεται δηλαδὴ μεταβολή τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου σὲ Σῶμα καὶ Αἷμα Χριστοῦ. Τὰ Τίμια Δῶρα, ὁ Ἄρτος καὶ ὁ Οἶνος εἶναι ἕτοιμα, ἔχουν προαγιασθεῖ (γι' αὐτὸ καὶ λέγεται Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων Δώρων) κατὰ τὴν προηγηθεῖσα θεία Λειτουργία τῆς Κυριακῆς, εἶναι πλέον Σῶμα καὶ Αἷμα Χριστοῦ, καὶ ἁπλῶς προσφέρονται πρὸς μεταλήψη στούς πιστούς.

Ὁ Ἱερέας καθ' ἑκάστη Κυριακὴ κόπτει ἀπὸ τὸ πρόσφορο τὸν λεγόμενο «Ἀμνόν», δηλαδὴ τὸ τετράγωνο ἐκεῖνο τεμάχιο τῆς σφραγῖδας πού γράφει ΙΣ-ΧΣ ΝΙ-ΚΑ, καὶ τὸ τοποθετεῖ ἐπάνω στό ἱερὸ Δισκάριο. Μετ' ὀλίγο, κατὰ τή στιγμή τοῦ «Σὲ

ὑμνοῦμεν...», τὸ τεμάχιον αὐτὸ τοῦ ἄρτου θὰ μεταβληθεῖ διὰ τῆς εὐλογίας τοῦ Ἱερέως σὲ αὐτὸ τοῦτο τὸ Σῶμα τοῦ Κυρίου, ὅπως καὶ ὁ οἶνος, ποὺ εἶναι στό ἱερὸ Ποτήριο, θὰ μεταβληθεῖ καὶ αὐτὸς σὲ αὐτὸ τοῦτο τὸ Αἷμα τοῦ Κυρίου.

Ὅταν ὅμως βρισκόμαστε στήν πένθιμο περίοδο τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, ὁ Ἱερέας, κατὰ τή Θεία Λειτουργία τῆς Κυριακῆς, δέν θὰ κόψει ἕνα μόνο τεμάχιο ἐκ τῆς σφραγῖδας τοῦ προσφόρου, ὡσὰν αὐτό πού εἴπαμε ἀνωτέρω, ἀλλὰ περισσότερα (συνήθως τρία), ἀνάλογα πρὸς τὸν ἀριθμὸ τῶν Λειτουργιῶν τῶν Προηγιασμένων πού θὰ τελέσει κατὰ τὴν ἑβδομάδα.

Τὰ τεμάχια αὐτά (πού δέν κόπτονται ὅλα ἀπὸ ἕνα πρόσφορο, ἀλλ’ ἕνα ἀπὸ κάθε πρόσφορο), θὰ τὰ εὐλογήσει κατὰ τὴν ὥρα τοῦ καθαγιασμοῦ καὶ αὐτὰ θὰ μεταβληθοῦν σὲ Σῶμα Χριστοῦ. Ἀπὸ αὐτὰ τὸ ἕνα θὰ χρησιμοποιηθεῖ γιά τήν θείᾳ Μεταλήψη τῆς ἡμέρας ἐκείνης (Κυριακῆς), τὰ ἄλλα (συνήθως δύο) θὰ ἐμβαπτισθοῦν στό ἱερὸ Ποτήριο, ὅπου τὸ Ἅγιο Αἷμα τοῦ Κυρίου, καὶ θὰ φυλαχθοῦν σὲ εἰδικὸ κιβωτίδιο, τὸ Ἱερὸ Ἀρτοφόριο, γιά τὶς Λειτουργίες τῶν Προηγιασμένων Δώρων πού θὰ γίνουν ἐντὸς τῆς ἑβδομάδας. Κατ’ αὐτές τίς Λειτουργίες ὁ Ἱερέας θὰ προσφέρει στούς πιστοὺς πρὸς μεταλήψη τὰ Προηγιασμένα αὐτὰ Τίμια Δῶρα.

Ἡ Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων εἶναι συνυφασμένη μὲ Ἑσπερινό, εἶναι δηλαδὴ βραδινή. Αὐτὸ ἔχει θεσπιστεῖ, διότι οἱ παλιοὶ Χριστιανοὶ κατά τίς ἡμέρες τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς διετέλουν τελείως ἄσιτοι (νηστικοί) μέχρι τῶν ἑσπερινῶν ὡρῶν. Μπορούσαν λοιπὸν νά ἐκκλησιαστοῦν καὶ νά κοινωνήσουν κατά τίς ἑσπερινὲς ὧρες. Σήμερα ἡ Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων τελεῖται καὶ κατὰ τὴν ἑσπέρα συνηθέστερα ὅμως τελεῖται κατά τίς πρωινὲς ὧρες πρὸς διευκόλυνση τῶν πιστῶν.

Ἡ Λειτουργία αὐτὴ δέν ἔχει τὸν πανηγυρικὸ καὶ θριαμβευτικὸ τόνο τῶν ἄλλων Λειτουργιῶν, ἀλλὰ δεσπόζει σὲ αὐτὴ τὸ πένθιμο καὶ κατανυκτικὸ στοιχεῖο.Ἡ Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων τελεῖται ὅλες τίς Τετάρτες καὶ Παρασκευὲς τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς. Κατὰ τή Μεγάλῃ Ἑβδομάδα τελεῖται μόνο τίς τρεῖς πρῶτες μέρες αὐτῆς (Μ. Δευτέρα, Μ. Τρίτη καὶ Μ. Τετάρτη). Ἐπίσης τελεῖται καὶ κατά τίς ἡμέρες ἑορτῶν εὑρισκομένων ἐντὸς τῆς περιόδου τῆς Μ. Τεσσαρακοστής. Δέν τελεῖται κατὰ τὰ Σάββατα καί τίς Κυριακὲς τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς. Ὁ Ἱερέας, καὶ ἂν κρατήσει τὰ ὀνόματα, δέν θὰ τὰ μνημονεύσει, στήν Πρόθεση, ἀλλὰ θὰ τὰ ἀφήσει γιά τή Λειτουργίᾳ τοῦ Σαββάτου ἢ τῆς Κυριακῆς. Ἐπίσης, κατὰ τή Λειτουργίᾳ τῶν Προηγιασμένων δὲν τελοῦνται μνημόσυνα.

+Ἀρχιμ. Ἐπιφανίου Θεοδωροπούλου

Φωτογραφία αρχείου: Ραφαήλ Γεωργιάδης/ ope.gr